

22.12.2011

Ateljeede külastamise projekt vajab järge

Eve Arpo

Noore kunstniku Mart Vainrega vestleb avatud ateljeede projektist Eve Arpo. Mart Vainre, miks avasid oma ateljee külastajatele? Tahtsin tagasisidet. Publikuga kohtun eelkõige näituse avamisel. Seal aga ollakse kenad ja viisakad, pikemalt ja kriitilisemalt avaldavad oma muljeid ainult üksikud sõbrad. Ateljees, kus kogu must materjal koos valmistöödega on näha, olid inimesed vabamad ja aktiivsemad kunstist rääkima. Ka galeriis on võimalik luua situatsioon, et oled ise kohal ja vestled publikuga. Galeriis tunnen end ise mõnevõrra võõrkehana. Tahaks teha näituse, mis esindabki mind, giidina kohalolu teeks asja ehk liiga mugavaks. Visuaal peaks üksinda hakkama saama. Kui kohtuda ruumis, kus kunstnik töötab, on olukord mõnevõrra teine: arvan, et tullakse uurima rohkem inimest ennast ja tema mõttelaadi laiemalt.

Linnaruum kui vaheala – situatsioonid avalikus ruumis?

Ma ei tee sellist loomingut, ei oska sellises plaanis mõelda. Ateljees töötamine on mulle märksa sobivam variant. Seal aga tekibki olukord, kus ma ei tea kuigi hästi, kuidas mu tööd näitusekülastajatega suhestuvad. Vahetut reaktsiooni, nagu tekib muusikul kontserti andes, ma ei näe. Mingisugune võlu peitub selles ka, et pean ise hästi teraselt läbinägelik olema, et asi toimiks. Säärane eneseteritamine ongi igapäevane töö ateljees.

Kas ateljee on pigem noore kunstniku motivatsioon?

Otsin kinnitust, et see, mida teen, läheb inimestele korda. Kui motivatsiooniga on vahel kitsas käes, siis eelkõige seetõttu, et on tunne, et kedagi see tegelikult ei huvita. Ise ateljees tööd tehes naudin seda täiega, kuid vahel on tunne, et kunst kui võimalus teise inimese pähe sisse näha jätab täiesti külmaks. Empaatia on ühest küljest kunstiga suhestumise eeldus, teisest selle tagajärg. Järjest rohkem olen õnneks leidnud kinnitust, et nii viletsad lood ei ole, inimesi huvitab küll, eriti üks ühele suheldes. Avatud ateljeede üritus näitas seda ka selgelt.

Kuidas Tallinnas ateljeepindadega on?

Üür on igal pool probleemiks, aga kohti leidub, Kalamaja kandis iseäranis palju. Selles majas, kus minu ateljee asub, tegutseb kaks kunstnikku, on kolm muusikastuudiot ning lisaks on palju rakenduslikuma loomega tegelejaid. Üle tee Telliskivi loomelinnakus tegutseb mitmeid kunstnikke. Mina otsisin ateljeed aasta tagasi ja käisin mitmeid ruume vaatamas, kuni Telliskivi tänavale maandusin. Alguses tahtsime koolikaaslastega suurt ühisateljeed rentida, aga ei läinud läbi. Alguses olid kõik nõus, kuid siis kukkusid ükshaaval ära.

Idee on üllas ja hea, aga Eesti Kunstiakadeemia ruumid?

EKAs ei ole ruumi, maalimiseks eriti. Mulle meeldib üksinda olla, olen lihtsalt sellist tüüpi inimene, et üksi tegutsemine jooksub mind lahti. Praegu on hästi, EKAs ei saanud korralikult keskenduda. Ühine töömeeleolu oli mingi ajani motiveeriv ja arendav, kuid kohapeal pea lahti ei läinud, läksin

sinna oma varem valmis mõeldud konkreetseid ideid teostama.

Kes su ateljeed külastasid?

Põnev rahvas käis, seinast seina. Olid pigem nooremad või hoopis vanemad inimesed. Tundus, et paljud käivad mingil määral näitustel. Kuigi nad ei saa seal nähtule päriselt pihta, ei ole nad käega löönud – see oli väga sümpaatne. Inimesed, keda huvitab ja nad on valmis uurima, on lahtisema mõtlemisega tüübid. Avatud ateljeede võimalus toetas neid kindlasti. Ise võtsin inimestega suhtlemist missioonina, tahtsin neisse luua kohta, kuhu võiks kunst edaspidi asetuma hakata. Proovisin rääkida lihtsalt ja siiralt.

Sinu ateljee asub loomelinnaku hoone vastasmajas. See on avatud piirkond, elu kihab. Kui tihti sul külas käiakse?

Pigem tahan ateljees üksi olla, kuid külalisi on ka vahel vaja, et näha, kas see, mida ma teen, töötab või ei tööta. Vahel on mul mingisugune konkreetne lahtine küsimus, teinekord toimub üleüldine muljetamine. Siin on mingisugune linnaku vaim küll olemas, ümber õhkub sarnastest tegutsevatest inimestest soojust, just siin kandis ateljeed üürida ongi minule ideaalvariant.

Ütlesid, et avatud ateljeede projekti ajal käis su töid vaatamas rohkem rahvast, kui Hobusepea galerii isikunäitusel?

Kokku mitte, aga päeva kohta ilmselt küll: peaaegu alati oli mingisugune seltskond kohal. Hobusepea galeriis pidi käima kahe nädala jooksul umbes 1300 inimest.

Kas inimesed sinuga kahekesi olles kohmetust ei tundnud?

Arvan, et nad olid selleks valmis. Välja oligi reklaamitud tööde vaatamine ja suhtlemine kunstnikega, aga kunstist rääkimine kippus, nagu ikka, veidi ebamugavust tekitama.

Ateljee keskkond, igapäevaste esemete ja töövahenditega, millega külastaja suudab suhestuda, loob vabama õhkkonna..

Palju taheti teada, kuidas ma täpselt oma maale teen: pidin rääkima tehnikast, milliseid värve kasutan jne. Siiski üritasin sinna vahele poetada juttu ka sellest, miks selle idee just nii otsustasin lahendada. Ateljeekeskkond loob hea hüppelaua, et inimlikult ja lihtsalt oma töid selgitada.

Milline oli eredaim kohtumine?

Üks keskealine mees tuli, vaatas ringi ja ütles, et ei leia seda, mida tahaks näha, et näitustel on sama seis, et ta ei suhestu sellega, mis väljas on. Tema huvi oli näha mõtlikumat, peenetundelisemat, mitte esimese hooga haaravat kunsti. Teemad, millest räägitakse, olevat liiga kitsad ja konkreetseid. See kohtumine oli ere seetõttu, et mul oli kunagi sama probleem: pingutasin näitusi vaadates päris hoolega, aga ei saanud aru, mida mulle räägitakse. Siiski oli näitustel hästi huvitav ja käisin hoolega edasi ning ükskord toimus pööre, kus ma ei üritanudki enam õigesti aru saada, vaid lasin hoopis oma tundmustel ja mõtetel vabalt areneda. Nii hakkas järjest enam mu aju mulle avanema. Rääkisin sellele mehele oma kogemusest ja midagi temas hakkas „pöörama“.

Kui kiiresti sa oma töid lood? Kas jõuad keskenduda?

Aeglaselt. Peaaegu kõik tööd on väga töömahukad, see ongi minu maalimisviis. Tahan aega tööd tehes väänata maalimine kui protsess on olukord, kus saan oma pooleliolevad mõtted lõpuni mõelda ja pärast seda, kui peas on n-ö vaikus, edasi maalida. See on mu loomemeetod ja ühtlasi ka sisu. Ma ei tegele nii väga konkreetsete seisukohavõttude väljendamisega, vaid tahan ennast eelhäälestada, kujundada seisundit, milles ja mille abil pärast küsimustele lähenema hakata.

Kas mõni su ateljee külastaja oli huvitatud ka tööde ostmisest?

Paar inimest andsid mõista, et tahaksid mõnda mu tööd oma seinal näha. Huvi pärast küsiti ka, et mis need maksavad. Kui jutt rahale läheb, siis kipuvad hinnad inimeste jaoks liiga kõrged olema.

Kas järelmaksuga saab ka osta?

Olengi välja pakkunud, et ostu asemel võiks sponsorluse korras mõnda aega pigem mu ateljee üüri maksta.

Kas avad ateljeeuksed järgmisel aastal uuesti?

Jah. Äkki näen samu inimesi ja siis saan näidata, mida vahepeal olen teinud. Avatud ateljeede üritus töötas hästi, ilmselt, kui seda uuesti teha, tuleks veelgi rohkem rahvast. Ettevõtmine võiks ehk ka laiemaks minna, mitte toimuda ainult üks kord aastas, nii et inimesed harjuksid neile huvi pakkuva kunstniku poole pöörduma, kokku leppima, millal võiks tulla ateljeesse mõtteid vahetama.

*

Aet Adra ja **Flo Kasearu** kontseptuaalne kunstiakt, mis lubas näitusekülastajale sada krooni, tekitas kevadel Tallinna Kunstihoone ette piletisaba. Ei oleks aga osanud arvata, et samas majas asuvasse **Tõnis Laanemaa** ateljeesse koguneb poole tunni jooksul üle 200 kunstihuvilise. Külastuse eest raha ei küsitud, peale ka ei makstud: inimesi võlus võimalus kohtuda kunstnikuga ja uudistada ateljeed. Laanemaa oli üks 137 kunstnikust, kes avatud ateljeede projekti raames oma ateljee uksed külastajatele avas.

Üheks päevaks ateljeede avamine on maailmas, kunstniku ja publiku avatud suhtluse levinud formaat. Kasu on mitmepoolne: kunstnik saab loomingule vahetut tagasisidet ning publik saab esitada küsimusi, uudistada kunstniku tööruumi. Kiiret ei ole, ateljeed on avatud kogu päeva. Vaatan tagasi ja uurin, kes, miks ja kus Tallinnas avatud ateljeedes osales.

Koos avatud ateljeede külastamisega kutsuti ühtlasi jalutuskäigule/rattasõidule. Jalutada võib omaette või ühineda kunstihuviliste grupp. Huvitav oli kohtuda inimestega, keda varem ei tundnud, kuid kellest selle sündmuse kaudu olid saanud tuttavad. Sellest, et südamlük tunne oli vastastikune, andsid märku korraldajatele kingitud astrid.

Jalutuskäigud ja rattasõit ateljeest ateljeesse pani märkama uusi piirkondi ja hooneid. Ettevõtmine meenutas aktsioonisituatsioonide, kes mitmetel ettekäänatel linna kaardistasid ja jalutuskäike ette võtsid. Meie kaardistasime ateljeed ning liikusime, lähtudes valemist „lühim trajektoor x jalutajasõbralik keskkond“. Üllatusena mõjus jalutuskäik läbi Kesklinna kalmistu: ma ei teadnud, et

Tallinna kesklinnas on selline roheline ja ürgne keskkond. Nii mõnelgi korral unustasime end nautima kunstniku ateljeed, kodu või aeda eelkõige sealse keskkonna tõttu. Näiteks **Kadri Viirese** ateljees hõivasid külastajad terrassi, millelt avanes vaade nõlvakust alla üle Mustamäe terviseradade.

Jagasime ateljeed asukohtade kaupa viie piirkonna vahel. Igal pühapäeval olid avatud ühe piirkonna ateljeed, mis laias laastus jagunesid: vanalinn, kesklinn-Kristiine, Nõmme, kesklinn-Kadriori, Kalamaja. Kaugematest paikadest olid ateljeed avatud ka Haaberstis ja Haabneemes. Kunstnike poolest olid tihedaimad piirkonnad Kalamaja ja kesklinn, külastatavuse poolest lisandus Nõmme. Magalarajoonid jäid kahjuks külastamata: kuigi koduseid ateljeesid oli mitmeid, ei peitunud ükski neist paneelmaja seinte vahel. Üllatavamateks paikadeks olid ateljeed kontorihoonetes, mis esmapilgul tundusid sobimatutena. Inspireerivaimad kohad olid avarad, isikupärased ruumid ja aiad või kummastavad kooslused. Näiteks **Siim-Tanel Annuse** väikemaja ateljee ja kasvuhoone, kus ta tomatite ja viinamarjade vahel maale eksponeeris, ning **Katrin** ja **Peeter Pere** värviküllane tekstuurseid ja vormilisi naudinguid pakkuv eramu.

Teatud kunstikutüüp avab ateljee publikule, teised ei ava. Ealiselt ega sooliselt erisust ei täheldanud. Nooremaid kunstnikke motiveeris pigem endast teadaandmine, samuti olid varmad osalema kunstnikud, kes oma loomingut galeriides sageli ei eksponeeri. Näituse korraldamine on tavaliselt energia- ja kapitalimahukas ettevõtmine. Infolevitamine ja publiku kutsumine oli sellel korral ateljeede külastamise korraldajate töö ning oma ateljee eest lisarenti maksta ei olnud tarvis. Kunstniku mureks jäi ateljees näituse ülesseadmine.

0 Comments

Sirp

 Login ▾ Recommend Share

Sort by Best ▾

Start the discussion...

Be the first to comment.

ALSO ON SIRP

WHAT'S THIS?

See lihtsalt ei toimi

1 comment • 4 months ago

 Aare — "... Ei ole võimalik kõneleda laval harmooniast, kui sinu kõrval inimesed nälja tõttu varastavad. ..." Jah, see on ...

Eesti julgeoleku ja riigikaitse realistlik visioon

1 comment • 4 months ago

 Ülle Lappard — Olgu tehnikat vähe või palju, ajateenistus või palgaarmee, aga kui rahvast pole õpetatud end kaitsma või ...

Naftatipu 10. sünnipäevaks

2 comments • 5 months ago

 Ilmar Tamme — Artiklis püütakse targalt kirjutada aga see on ka kõik-kütusehind koosneb peale toornafta ja ...

Eesti Nokia – negatiivne sünergia

1 comment • 3 months ago

 Kristin Tehvan — Aitäh, hr Hint!

 Subscribe Add Disqus to your site Privacy